

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 45) findes i tidenden sp. 1239, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 853).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Orla Møller: Ved lovforslagets første behandling gav jeg udtryk for socialdemokratiets principielle tilslutning til de tanker, som var baggrunden for det. Efter arbejdet i udvalget er vi i endnu stærkere grad overbevist om, hvor velafbalanceret og rimeligt dette lovforslag er, og jeg skal derfor på socialdemokratiets vegne give tilslutning både til ændringsforslaget og til lovforslaget i dets helhed.

Burgdorf: Det er ikke de store og skelsættende ændringer, man er nået frem til ved udvalgsarbejdet om dette lovforslag. Der har flere gange været tilløb til, at man kunne nå til enighed om efter min opfattelse gode og positive ændringer af lovforslaget, men det lykkedes altså ikke. Derfor må vi tage ministerens lovforslag, som det er fremsat. Det gør vi da også gerne i håb om, at disse ting kan blive gennemført ved en anden lejlighed.

Det, der vel nok har voldt de største vanskeligheder at nå til enighed om i udvalget, er problemet angående de såkaldte rådighedsbeløb. Allerede ved første behandling her i salen den 14. november 1969 på-

pegede mit partis daværende ordfører det fornuftige i at løfte udgifterne til kirkebladene ud af rådighedsbeløbene og lade denne udgift optræde som en konto på menighedsrådenes budget. Herved bliver rådighedsbeløbene måske reduceret fra de 3.000-10.000 kr. til 2.000-8.000 kr., som kunne anvendes af menighedsrådene til deres egentlige og naturlige formål. Det har man fra socialdemokratiet altså ikke ment at kunne gå med til, derfor er der ingen enighed om det, og enighed har man jo altid stræbt efter i den kirkelige lovgivning — af hvilken grund står for mig egentlig ikke helt klart.

Det er efter min opfattelse en god ting, at ministeren efter dette lovforslag får mulighed for at ændre maksimumsbeløbene i takt med prisudviklingen, altså en faktisk pristalsregulering. Derimod er jeg ikke nær så begejstret for den passus i lovforslaget, som siger, at den til enhver tid værende kirkeminister kan bestemme, til hvilke formål disse rådighedsbeløb kan anvendes. Hvor udmærket kirkeministeren ellers måtte være, forekommer der mig at være noget barnepigeagtigt i dette. Lad dog menighedsrådene selv på demokratisk vis klare disse ting. Det gamle ord, at med frihed følger ansvar, gælder også her.

Jeg beklager, at vi ikke i udvalget er nået længere med disse ting, men samtidig må jeg sige, at under de givne forhold kan mit parti gå ind for lovforslaget.

Evan Jensen: Dette lovforslag om ændring af menighedsrådsloven har fået en meget grundig udvalgsbehandling. Vi behandlede det jo også i forrige samling. Jeg tænker her på spørgsmålet om det såkaldte rådighedsbeløb.

Forslaget er jo fremsat for at give menighedsrådene større dispositionsfrihed. Rådighedsbeløbet har gentagne gange været til behandling her i folketinget, siden det første gang blev indført i 1949, sidst var vel i 1967, hvor det blev fastsat til maksimalt 3.000 kr., dog, hvor forholdene taler derfor, maksimalt 10.000 kr. Beløbet kan anvendes til lokale kirkelige opgaver, som det findes rimeligt at præsten og menighedsrådet i forening søger gennemført. Rådighedsbeløbet er hovedsagelig gået til udgifter i forbindelse med befordring af gamle og svagelige til guds-

[Evan Jensen.]

tjeneste samt udgivelse af kirkeblad og andre publikationer.

Det nye i lovforslaget er, at man vil udvide anvendelsesområdet. Der tales nu om sognet, pastoratet eller kommunen. Flere menighedsråd kan fremover i modsætning til nu gå sammen om opgavers løsning og få midlerne over rådighedsbeløbet.

En anden væsentlig ændring er, at maksimumsbeløbene pristalsreguleres. Det er anført, at man vil lægge Danmarks Statistiks beregnede prisindeks for bøger og blade samt portoudgifternes udvikling til grund.

Som det fremgår af betænkningen er udvalget, er der ikke i udvalget stillet ændringsforslag, bortset fra ministerens forslag med hensyn til tidspunktet for lovens ikrafttræden. Det er ikke, fordi der ikke har været interesse for at komme med ændringsforslag eller bede ministeren om at komme med ændringsforslag. I mit parti ville vi gerne være gået et par skridt videre med hensyn til at give menighedsrådene større indflydelse, flere rettigheder over de midler, som de selv skal stå til ansvar for. Vi havde gerne set, at menighedsrådene af kirkekassen eller menighedsråds-kassen kunne afholde befordringsudgifter for gamle og svage samt udgive kirkeblad, og at rådighedsbeløbet, noget mindre vel end det, vi har i dag, så frit kunne anvendes til andre opgaver, som menighedsrådet finder rimelige. Ikke mindst udvalgets formand, hr. Damsgaard, har været ivrig for at få indført sådanne forbedringer. Det er imidlertid ikke lykkedes. Der var ikke mulighed for at få tilslutning til at gå et sådant skridt videre, hvilket undrer os noget, da der jo er almindelig tilslutning til den tanke, at menighedsrådene som folkevalgte råd bør styrkes i deres arbejde.

Da vi den 3. april i år behandlede kirkelig lovgivning her i folketinget, blev det stærkt understreget af socialdemokratiets ordfører ved denne lejlighed, at man måtte være yderst forsigtig med at beskære menighedsrådenes myndighed. Dette synspunkt er jeg

enig i, ligesom jeg er af den opfattelse, at vi — ved en senere lejlighed — må kunne gå et par skridt videre end det skridt, vi er gået ved det lovforslag, som vi her har til anden behandling. Vi er nået et skridt med dette forslag, og derfor vil jeg også gerne anbefale det, men vi burde være gået et skridt videre i retning af større frihed og dispositionsret for de folkevalgte menighedsråd.

Samuelson: Mit parti kan tiltræde det lovforslag, som nu ligger til anden behandling. Da vi nu debatterer sagen for tredje gang, skulle der ikke være grund til at komme med særlig mange bemærkninger. Vi var da også under første behandling enige om, at det var et godt forslag; kirkeministeren havde fremsat, og at det var et forslag, som liberaliserede anvendelsen af de såkaldte rådighedsbeløb, når der nu kom til at stå, at de kunne bruges til fremme af det kirkelige liv i sognet, pastoratet eller kommunen.

Når hr. Burgdorf nu siger, at der har været tilløb til gode ændringer i den retning, han ønsker — han ville have dette rådighedsbeløb frigivet totalt — er vi imidlertid inde i en helt anden diskussion; så er det nemlig en diskussion om et kirkesyn, og det er en diskussion om, hvortil et menighedsråd er valgt. Vi har talt overordentlig meget om de folkevalgte menighedsråd, og at man bør styrke et folkevalgt element, det er jeg ganske enig i, men efter min opfattelse er det menighedsrådets opgave at skabe den fornødne ramme omkring gudstjenesten. Det er ikke menighedsrådets opgave at fungere som nogle særlig fromme personer, der har et særligt ansvar for at forkynde evangeliet. Ifølge den almindelige danske folkekirkelige ordening må disse folkevalgte medlemmer, hvis de har særlige interesser, de vil have varetaget, være henvist til det private initiativ og det almindelige præstedømme.

Dette er årsagen til, at vi ikke kunne nå til enighed om at komme med det ændringsforslag — ja, jeg ved ikke, hvem der har

[Samuel sen.]

anmodet om dette ændringsforslag, jeg har i hvert fald ikke været med til det.

Selvfølgelig har der også været diskussion om, hvornår der skal være enighed om den kirkelige lovgivning, og hvornår der ikke skal være enighed. Jeg mener, at der skal ikke være enighed — det behøver der ikke at være — hvis man diskuterer, om der skal være 3, 4 eller 5 folkevalgte medlemmer af provstiudvalget, men når det drejer sig om en sag, der har med hele kirkesynet at gøre, bør det danske folketing kunne enes om det.

Hr. Evan Jensen siger, at der har været en betydelig interesse for det ændringsforslag, som var oversendt fra ministeren. Jeg vil dog gerne dertil sige, at jeg ved godt, at hr. Burgdorf har vist interesse for forslaget, men jeg er sikker på, at hverken hr. Orla Møller eller jeg har vist nogen synderlig interesse for det; vi var temmelig forbløffede, da dette forslag forelå. Nu har det nok været så uheldigt, at det er blevet fremsat i et møde, hvor hverken hr. Orla Møller eller jeg har kunnet være til stede.

Denne sag om rådighedsbeløbene har nu været diskuteret i årevis. Jeg tror, vi er nået frem til en god løsning på det, og jeg håber, at diskussionen nu vil kunne standse, således at man kan koncentrere sig om de umådelig mange og meget vigtige opgaver, som menighedsrådene har og også skal have i fremtiden. Det er, ligesom man næsten er ved at glemme dem til fordel for en diskussion om ikke ret mange penge, men om meget vigtige principper.

Kirkeministeren (Arne Fog Pedersen): Jeg vil gerne takke ordførerne og da også udvalget for en grundig, jeg kan vist godt sige en meget grundig behandling af dette lovforslag. Der er ved anden behandling i dag ikke knyttet bemærkninger til den første ændring, spørgsmålet om forældremyndigheden over børns religiøse opdragelse; det er også bare en konsekvensændring af revisionen af ægteskabsloven. Der er heller ingen bemærkninger knyttet til ophævelsen af begrænsningen i ansøgerekredsen til præsteembeder, så det kan jeg vist også ganske springe over.

Derimod er det vel rimeligt at knytte en enkelt bemærkning til den sidste og tredje ændring, som foreslås ved lovfor-

slaget, en smidiggørelse og en liberalisering, kan jeg vist godt sige, af menighedsrådenes meget omdiskuterede rådighedsbeløb. Jeg kan selvfølgelig ikke beklage mig over, at en række af ordførerne giver tilslutning til lovforslaget i den skikkelse, hvori det er fremkommet — det ville være mærkeligt — men jeg skal da heller ikke skjule, at jeg ikke ville have haft noget imod at imødekomme en tanke, der opkom under udvalgsbehandlingen, nemlig at tage udgiften til kirkebladene ud af rådighedssummerne. Jeg ville det i og for sig ikke ud fra nogen særlig kirkepolitisk betragtning, men ud fra den ganske enkle logiske betragtning, at en udgiftspost, der optræder på de nogle og halvfems procent af menighedsrådenes udgiftsbudgetter, og som beslaglægger næsten hele rådighedsbeløbet, er en normal, årlig tilbagevendende udgift, der hører hjemme, synes jeg, på budgettet. Et rådighedsbeløb, der forlods er disponeret over for nogle og halvfems procents vedkommende, har jo ikke så meget med rådighedsbeløb at gøre. Når det er en årlig tilbagevendende foreteelse, ville det være mere rimeligt at tage disse ting ud af rådighedssummerne og så gøre disse tilsvarende mindre. Men det har der altså ikke kunnet blive tilslutning til i udvalget i det omfang, man fandt fornødent, og jeg skal ikke ofre flere ord på det, men i øvrigt takke for ordførernes indstilling, som jo enstemmigt går ud på at tiltræde lovforslaget.

Jeg kunne godt have lyst til apropos denne vældige debat om rådighedsbeløbene til sidst at sige — jeg kan vist i og for sig gøre det i fortsættelse af den sidste ærede ordfører, hr. Samuel sen — at det kunne egentlig være rart nu efterhånden, om man også i folkekirken kunne tale om lidt andet og måske lidt andre og noget mere eksistentielle problemer end disse rådighedssummer og andet lignende. Jeg vil slet ikke dermed underkende betydningen af, at der findes fornuftige løsninger på alle disse små og rent praktiske ydre ting, og det ligger selvfølgelig således, at det er spørgsmålet om de ydre rammer og disse praktiske ting, der må finde en løsning her i dette ting. Men også uden for denne sal — når jeg tænker på den kirkelige debat og de kirkelige møder og andet lignende, som jeg

[Kirkeministeren.]

naturligt deltager i — har det i hvert fald været sådan i de snart 2¼ år, jeg har været minister, at det hele har næsten — det er vel overdrevet at sige det hele — at det har i en meget væsentlig grad drejet sig om strukturelle problemer, om rådighedssummer, om præstens medlemskab af menighedsrådet, om kapellanens titulatur, om præstens ret til at smide præstekjolen og alt muligt andet lignende. Det kan alt sammen være både meget rigtigt og meget betydningsfuldt, hver ting i sin sammenhæng og hver ting til sin tid; men bliver det samlede indtryk af den kirkelige meningsudveksling ikke, når man ser på disse ting, ærlig talt ofte lidt dimensionsforladt? Jeg skal f. eks. ikke lægge skjul på, at jeg finder, at al den energi, der nu, som hr. Samuelson sagde, og jeg tror, også hr. Orla Møller var inde på det, i flere år har været anvendt til en debat om denne menighedsrådslovs § 13 om rådighedsbeløbene, har været ganske overdimensioneret. Det har været, som om på den ene side evangeliet stod eller faldt med disse penges bevilling, eller på den anden side alverdens frivillige arbejde og alt muligt andet lignende skulle kunne finansieres for disse håndører.

Det forekommer mig, at man ofte har set spøgelser ved højlys dag fra begge kirkelige hold. Jeg synes ærlig talt, det efterhånden kunne være rart at sætte en ny plade på grammfonen — en med et lidt mere markant tema og i hvert fald et lidt andet indhold. Mit ministerium bor som bekendt ud til Frederiksholms Kanal, og det er et både smukt og rart sted for et ministerium at have til huse. Udenfor har vi kanalens stille vande, men når jeg ser ud ad vinduerne fra mit ministerium, også i sådan lidt mere overført forstand, ser ud over folkekirkens store felt og følger den kirkelige debat, synes jeg, erindrende Fritz Jürgensens kendte tegning, at det for ofte har været Frederiksholms Kanal, jeg har skuet ud over, og i hvert fald meget sjældent noget, der mindede bare lidt om verdenshavet.

Orla Møller: Jeg har efterhånden lidt lettere ved at forstå, hvad ældre folketingskolleger sagde til mig i starten herinde: Glæd dig til at have med de kirkelige pro-

blemer at gøre her i tinget, for dér foregår der altid noget særligt. Det tør nok antydes, at vi behandler tingene på en særlig måde, og jeg skal nævne et par ting fra denne debat her i dag.

For det første forekommer det mig noget ejendommeligt, at en ordfører for et af regeringspartierne faktisk står op og klandrer sin minister for at have overskredet, hvad ordføreren mente var rimelige beføjelser. Det havde dog været lettere at få den slags ting korrigeret, inden forslaget kom frem til almindelig debat. Men dernæst lå det vel sådan, at både hr. Burgdorf og hr. Ewan Jensen af en eller anden grund trængte til en slags bekendelse her fra talerstolen i dag, og det fik vi altså — på en ejendommelig måde. Jeg er ude af stand til at tage stilling til de ting, der blev trukket frem. Jeg kan jo ikke give mig til at diskutere en eller anden form for ændringsforslag, der har været forelagt i et udvalg, når det ikke kan komme frem til debat her i tinget. Jeg finder det en helt ejendommelig form at diskutere på, og jeg vil da også tro, at adskillige af mine kolleger i tinget her i dag har været noget desorienterede, idet der altså henvistes til ting, som ikke kan komme frem til offentlig debat. Derfor er jeg nødt til at sige: der har ikke i de drøftelser, vi har haft i udvalget — jeg kan kun vælge den negative form — været noget forslag fremme, der på så rimelig og velafbalanceret en måde som ministerens klarede de problemer, vi her står over for.

Dertil vil jeg gerne føje endnu to principielle ting. Den ene er, at der ikke har været forelagt nogen som helst dokumentation for, at der er særlig store vanskeligheder at få klarét med hensyn til beløbsstørrelser og grænserne for anvendelsen af beløbet. Der har ikke fra nogen side været lagt reelt materiale på bordet, der kunne begrunde nogen ændringer. Der er fremsat nogle trospåstande, sådan som det også har været tilfældet her i dag, om, hvad man kunne ønske sig.

Det andet principielle, jeg gerne vil sige, er: er det egentlig ikke lidt stærkt at ville prøve at få nogen til at tro, at menighedsrådenes indflydelse er mere eller mindre stærk, eftersom de har 2.000 eller 3.000 kr. mere eller mindre, eller rammerne for anvendelsen af disse beløb er en lille bitte smule mere

[**Orla Møller.**]

eller mindre brede? Rent ud sagt: det har ikke det fjerneste med menighedsrådenes selvstændighed at gøre. Det har derimod det forslag, vi behandler her i tinget for øjeblikket, i en anden sammenhæng.

Jeg synes, det er nødvendigt at få disse ting trukket meget stærkt op, og derfor vil jeg gerne sige i forbindelse med ministerens bemærkninger om, at han ikke ville have haft noget imod, at det blev ordnet på en anden måde, at den venlighed og åbenhed takker vi selvfølgelig for, og den kan vi sikkert vende tilbage til i forskellige andre sammenhænge; men jeg er som han af den opfattelse, at man vitterligt ikke kan være bekendt at ofre flere ord på noget, som vi ikke har kunnet få frem til offentlig debat her på talerstolen.

Burgdorf: Det er rigtigt, at dette kirkelige spørgsmål er noget vanskeligt at drøfte, og efter de udtalelser, vi har hørt her i dag, vil man også forstå, at vi ikke er nået til enighed.

Hr. Samuelson nævner kirkesyn i forbindelse med menighedsrådenes arbejde, og det er da muligt, at der er noget, der er kirkesyn, og noget, der er elementært arbejde inden for menighedsrådene. Men efter min opfattelse skulle det gerne være sådan, at det var menighedsrådene, der sammen med præsten ved den kirke, de er bestyrelse for, skulle stå for menighedsarbejdet. Jeg er bange for, at grunden til, at det står så sløjt til med menighedsarbejdet, netop er, at der er så lidt interesse for det kirkelige liv, og det hele stivner i former.

Ærlig talt sad jeg og ventede en bekendelse, da hr. Orla Møller sagde, at der trængtes til at blive aflagt en bekendelse. Jeg troede, det var hr. Orla Møller, der ville have aflagt én, men der kom altså ingen. Hvis det er mig, der burde aflægge den bekendelse, at jeg havde taget forkert ved ikke at ville give ministeren de rimelige beføjelser, som lovforslaget indebærer, så kan jeg ikke gøre det. Jeg mener, det må være rimeligt at fremkomme med de synspunkter, man har, også på dette område. Vi har ikke kunnet nå igennem med dette under udvalgsarbejdet, men det forhindrer da ikke, at indstillingen er rigtig alligevel.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den således ændrede affattelse

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om indførsel af husdyr og rå produkter af disse m. m. [af Aksel Larsen].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XLIV) findes i tillæg A. sp. 3857, fremsættelsen i tidenden sp. 4318).

Forslaget sattes til forhandling.

Landbrugsministeren (Peter Larsen): Det fremsatte forslag til folketingsbeslutning går ud på at få ophævet landbrugsministeriets bekendtgørelse af 19. februar 1970 om ændring af bekendtgørelse om indførsel af husdyr og rå produkter af disse m. m. samt optaget forhandlinger med veterinærmyndighederne og regeringerne i Sverige, Norge og Finland om ophævelse af de i disse lande indførte karantænebestemmelser for hunde og katte fra Danmark.

Det anføres i bemærkningerne til forslaget, at det efter ophævelsen af den nævnte bekendtgørelse skulle være muligt at få reetableret den indtil 1. marts 1970 gældende ordning mellem de nordiske lande. Så enkel er problemstillingen desværre ikke.

Men inden jeg går over til de nærmere enkeltheder i denne sag, vil jeg gerne indledningsvis sige, at de foranstaltninger, som landbrugsministeriet igennem tiden har truffet med henblik på at sikre, at der ved